

Täysistunto

Keskiviikko 12.10.2022 klo 14.00—20.12

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 208/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Haatainen.

Keskustelu

15.19 **Työministeri Tuula Haatainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maahanmuuton merkitys harmaantuvassa Suomessa kasvaa koko ajan. Suomi tarvitsee maahanmuuttajia, jotta voimme turvata hyvinvointivaltion rahoituksen ja jotta työnantajat löytävät avoimiin työpaikkoihin riittävästi osaajia. Samalla kun maahan muuttaneiden määrät kasvavat, meidän pitää onnistua kotoutumisen edistämisessä entistä paremmin.

Eduskunta on edellyttänyt kotoutumisen uudistamista useilla tavoilla. Myös hallitusohjelmassa olemme linjanneet, että aktiivista kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan tulee vahvistaa. Sitä tulee tehostaa ja nopeuttaa. Eduskunnan käsittelemässä selonteossa kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista on esitetty ratkaisuja näihin kehittämiskohteisiin.

Nyt käsillä olevan kotoutumislain kokonaisuudistus pohjautuu näihin esityksiin ja vastaa eduskunnan edellytyksiin. Kotoutuminen koskee kaikkia maahan muuttaneita maahan-tulon syystä riippumatta, ja on tärkeää, että jokainen pääsee osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Myös maahan muuttaneen omalla aktiivisuudella on tässä suuri merkitys. Tavoitteena esityksessä on vahvistaa erityisesti kotona lasta hoitavien vanhempien ja muiden työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumista tavoittamalla ja ohjaamalla heitä nykyistä kattavammin kotoutumispalveluihin.

Onnistuneella kotoutumisella on myös ylisukupolvinen vaikutus. Erityisesti maahanmuuttajanaisten kiinnittyminen yhteiskuntaan tukee lasten ja koko perheen hyvinvointia ja kotoutumista. Kotoutumisen alkuvaiheen palveluihin muodostetaan uusi kunnan kotoutumishjelma, joka on eräänlainen palvelutarjotin. Kunnan kotoutumishjelma sisältäisi osaamiseen ja kotoutumiseen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman laadinnan. Se sisältäisi monikielisen yhteiskuntaorientaation sekä suomen tai ruotsin kielen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

opintoja. Se sisältäisi kotoutumiskoulutusta ja ohjausta ja neuvontaa mukaan lukien jatko-ohjaustyöhön, koulutukseen tai palveluihin.

Lisäksi kunta voisi kehittää kotoutumisohjelmaan omia kotoutumista edistäviä palveluitaan ja kunnan tulisi tehdä yhteistyötä paikallisten työnantajien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa laatiessaan kotoutumisohjelmaa. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja sen pohjalta laadittava kotoutumissuunnitelma tehtäisiin heti maahanmuuton alkuvaiheessa nykyistä vastaavasti työttömäksi työnhakijaksi rekisteröityneille sekä toimeentulotukea muutoin kuin tilapäisesti saaville maahanmuuttaneille. Mutta jatkossa arviointi ja suunnitelma tehtäisiin myös kiintiöpakolaisille ja muille kansainvälistä suojelua saaville, ja se tehtäisiin myös lasten kotihoidon tukea saaville sekä ihmiskaupan uhreille. Lisäksi kotoutumissuunnitelma laadittaisiin myös muille sitä tarvitseville maahan muuttaneille. Arvioinnissa keskityttäisiin aiempaa vahvemmin tunnistamaan maahan muuttaneen olemassa olevaa osaamista. Arvioinnin pohjalta tehtäisiin yksilöllinen ja aiempaa tavoitteellisempi kotoutumissuunnitelma, jossa sovittaisiin, mihin kunnan kotoutumisohjelman mukaisiin palveluihin henkilö sitten tulee osallistumaan.

Yksi tärkeimmistä asioista kotoutumisen ja työllistymisen kannalta on tietysti kielitaito. Lakiuudistus lisää suomen tai ruotsin opetukseen päättötestauksen, jolla voidaan seurata kielitaidon kehittymistä, ja opetuksen vaikuttavuutta voidaan myös näin parantaa. Uusi palvelu on myös mainitsemani monikielinen yhteiskuntaorientaatio, jolla pyritään parantamaan maahan muuttaneen yhteiskunta- ja työelämä tietoutta heti maahantulon alkuvaiheessa. Tämän esityksen tavoitteena on nopeuttaa ja tehostaa kotoutumista.

Kotoutumissuunnitelman kesto olisi yksilöllinen, kuitenkin pääsääntöisesti enintään kaksi vuotta nykyisen kolmen vuoden sijaan. Osalle maahan muuttaneista voi riittää lyhyempikin kotoutumisaika, kun taas osa voi tarvita erityisistä syistä pidemmän ajan, minkä esityksessä olevat joustot myös mahdollistaisivat. Esimerkiksi lapsia kotona hoitavia vanhempia, usein naisia, kannustetaan osallistumaan kotoutumista edistäviin palveluihin heti maahanmuuton alkuvaiheissa. Heitä kannustetaan osallistumaan edes osa-aikaisesti lastenhoidon ohella tekemällä mahdolliseksi kotoutumissuunnitelman keston pidentäminen osaikaisiin palveluihin osallistumisen ajalta.

On kuitenkin syytä muistaa, että myös peruspalvelut edistävät kotoutumista, ja jos maahan muuttanut ei ole työllistynyt kotoutumissuunnitelman päättyessä, hänen työllistymistään voidaan edistää työllisyysuunnitelmalla, jonka nojalla hän voi esimerkiksi opiskella ammatillista suomea tai ruotsia. Kielen opiskelua voi jatkaa myös työn ohessa esimerkiksi Työpaikkasuomi- tai Työpaikkaruotsi-koulutuksen kautta. Kaikki maahan muuttaneet eivät kuitenkaan tarvitse kotoutumissuunnitelmaa. Lakimuutoksella vahvistetaan ohjauksen ja neuvonnan tarjontaa kaikille Suomeen muuttaneille maahanmuuton perusteista, elämäntilanteesta tai maassa asutusta ajasta riippumatta. Esitys lisäisi myös suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta annettavaa tietoa ja parantaisi kaikkien kohderyhmien tavoittamista, kotoutumista ja ohjausta työllistymistä edistävään toimintaan ja tarkoituksenmukaisiin palveluihin.

Tämä kotoutumislain uudistus kytkeytyy vahvasti myös hallituskauden muihin uudistuksiin, varsinkin juuri äsken keskustelussa olleeseen työvoimapalvelu-uudistukseen. Jatkossa kunnat vastaisivat kotoutumisen edistämisen kokonaisuudesta sekä työnhakijoiden että työvoiman ulkopuolella olevien maahan muuttaneiden osalta. Uudistus myös lisää kotoutumista edistävien palveluiden työelämä lähtöisyyttä ja vaikuttavuutta. Tämän esityk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

sen sisältämien lakiehdotusten esitetäänkin tulevan voimaan 1. päivänä tammikuuta 2025 samanaikaisesti työvoimapalvelu-uudistuksen kanssa.

Myös kolmannen sektorin työ ja hyvät väestösuhteet tukevat aina osallisuutta. Järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt tekevät jo nyt erittäin arvokasta työtä ruohonjuuritasolla kotoutumisen edistämiseksi, ja tätä roolia uudistus entisestään vahvistaa. Jatkossa järjestöjen rooli huomioidaan kunnan kotoutumisen suunnittelussa sekä kunnan kotoutumishjelmassa ja maahan muuttaneita ohjataan aiempaa systemaattisemmin mukaan järjestöjen toimintaan.

On tärkeää, että jokainen Suomeen muuttanut voi kokea itsensä tervetulleeksi ja löytää mahdollisimman nopeasti oman paikkansa yhteiskunnassa. Juuri näihin asioihin annetaan tukea kotoutumiseen liittyvillä palveluilla, mutta samalla on tärkeää muistaa, että myös meidän tulee yhteiskuntana kyetä vastaanottamaan entistä avoimemmin tänne muualta tulleita — ei vain työelämään vaan osaksi yhteiskuntaamme. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rantanen, Mari.

15.27 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! En oikein tiedä, mistä lähtisin liikkeelle. On hyvin tunnettu tosiasia se, että niin meillä kuin muissakin länsimaissa on jokseenkin epäonnistuttu kotoutumisen kanssa ja kotouttamisen kanssa. Voisi aina kuvitella, että sitten kun tuodaan uusi laki, niin se jollakin lailla parantaisi tätä asiaa, mutta ei: Tässä tehdään vimmaisesti samoja asioita kuin tähänkin asti. Lähdetään siitä liikkeelle, että meillä on tässä maahanmuuttaja, jota täytyy nyt palvella siinä, mitä hän tarvitsee, ja lisää palveluita ja otetaan tämän- ja tuonnimistä palvelua — sen sijaan, että meillä lähdetäisiin siitä, että maahanmuuttaja, joka tulee tänne, on itse aktiivinen toimija eikä kukaan häntä voi kotouttaa, jos ei hän itse halua tai kykene kotiutumaan. Siltä osin kyllä aina hämmästyttää jotenkin joka viikko, kun luen hallituksen esityksiä — kaikella kunnioituksella — että ei näissä kyllä kauheasti ole järjen häivää.

Silloin kun tätä kotoutumisen selontekoa käsiteltiin hallintovaliokunnassa, niin uskokaa tai älkää, järkevimmät ja kriittisimmät kommentit siellä antoivat itse asiassa maahanmuuttajat. He pitivät meidän järjestelmäämme hyysäämisinä, ja he pitivät meidän järjestelmäämme passivoivana, koska me vain haluamme tehdä palveluita ja palvella. Ehkä pitäisi pikemminkin kysyä, jos esimerkiksi maamme antaa jollekulle henkilölle turvaa, ja kyllä kai silloin voidaan varsin perustellusti kysyä, mitä hän voi tehdä turvaa antavan maan hyväksi — ei niin, että se lähtee koko ajan siitä, mitä Suomi voi tehdä tulijan hyväksi.

Nyt on sitten huomattava se, että viime kaudella, kun tarkastusvaliokunta tämän mietintönsä antoi, siellä edellytettiin tai oli lausumissa, että kotoutumisen tulisi kestää yksi vuosi. No, sitä ei tullut tähän kyseiseen lakiesitykseen, mitä nyt tuotte. Sitten sen lisäksi kieliopin-tojen velvoittavuutta edellytettiin lisättävän. No, ei tullut sitäkään. On siinä mielessä kyllä kovin kummallista. Sen sijaan tuli palvelutarjotin, kuten tässä ministeri Haatainen äsken totesi. Sopii tietysti kysyä, mihin me sillä pääsemme.

Sitten totean tässä yhteydessä sen, että jo moneen otteeseen on todettu, että kielitaito on se, millä pääsee yhteiskuntaan kiinni. No, nyt täällä ei ole sitä velvoittavuutta lisätty sen kielitaidon hankkimiseksi, puhumattakaan että myöskään niille naisille, jotka ovat kotona — usein kulttuurillisista syistä, heillä ei ole asiaakaan sieltä pois — me emme tässä yhteydessä tehneet minkäänäköistä velvoittavuutta. Tämä pitäisi sitoa selkeästi saatavaan sosiaaliturvaan niin, että jos et käy kielikoulutuksessa, silloin sosiaaliturva laskee. Siihenhän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

on nytkin mahdollisuus, jos ei noudata kotoutumissuunnitelmaansa, mutta käytännössä tätä sosiaaliturvaleikkausta ei Suomessa tehdä.

Sitten toinen asia tähän kielitaitoon liittyen: Voitaisiin Suomessakin aivan hyvin mennä siihen suuntaan niin kuin Tanskassa. Tanskan mallissahan kolmen vuoden kuluttua, jos henkilölle on tarjottu kielikoulutusta mutta hän ei edelleenkään osaa kieltä, hän maksaa itse omat tulkkinsa. Nämä ovat sellaisia asioita, että ei voi olla pelkästään palvelutarjottimia. Siellä pitää olla myös sellaisia kannustimia, jotka tarvittaessa vaikka vähän pakottavat siihen kielikoulutukseen.

Sitten täytyy todeta, että ylipäättänsä tämä meidän kotouttaminen lähtee siitä, kuinka paljon meillä on siellä palvelutarjottimella palveluita, ja siitä, kuinka paljon rahaa käytetään. Meidän pitäisi ryhtyä katsomaan tätä vaikuttavuutta aivan selkeästi työllisyydellä, sosiaaliturvariippuvuuden mittaamisella, koulutustason mittaamisella sekä suoritettujen korkeakoulutuskintojen mittaamisella. Ja toki on niin, että koko maahanmuuttopolitiikka meillä pitäisi muuttaa.

Nyt tässä sitten tuodaan jopa tämmöinen ehdotus, että työperäisiä maahanmuuttajia pitää kotouttaa. Mihin heitä pitää kotouttaa? He ovat tulleet töihin. Jos he tarvitsevat kielikoulutusta, niin miksi he eivät saa sitä ilman, että he ovat Kelan rahalla ja kotoutumassa ja kotoutumiskoulutuksessa? Se on sellainen, mitä itse asiassa tänne tulleet työperäiset maahanmuuttajat, jotka haluavat tehdä työtä, kysyvät alvariinsa: miksi ei ole tarjolla kielikoulutusta sen työn ulkopuolella ylimääräisenä? Osa heistä maksaa sitä sitten itse, ne, jotka eivät halua Kelan rahoille ja kotoutumaan.

Täytyy nyt sanoa, että olen kyllä äärimmäisen pettynyt tähän esitykseen. Toki en odotanutkaan mitään ihmeentekijää Marinin hallitukselta tältä osin, mutta ehkä tässä nyt olisi voitu edes pikkasen kuunnella edes niitä maahanmuuttajia, jotka silloin selonteon aikaan täällä kävivät näkemyksiänsä kertomassa. Ja kyllä ehkä on niin, että sen sijaan, että meillä pyritään edelleen pyörittämään tätä kotouttamisen tehdasta, jossa pyörivät monikulttuuriasiantuntijat ja maahanmuuttokoordinaattorit ja asioimistulkit ja monikulttuurisia suunnittelijoita ja kulttuuritulkkeja ja niin edelleen, olisikohan meidän pitänyt kuitenkin nyt tässä kohtaa katsoa, mikä on järkevää toimintaa, ja siirtyä esimerkiksi tämmöiseen Tanskan malliseen maahanmuuttopolitiikan paradigmanuutokseen, jossa ei niinkään puhuta enää kotouttamisesta vaan puhutaan omavaraisuus- ja kotiinpaluuohjelmista — siellä esimerkiksi nämä tuet ovat omavaraisuus- ja kotiinpaluutukia, jotka lähtevät siitä, että maahanmuutto tai pakolaisuus on väliaikaista ja nämä ihmiset palaavat lopulta kotiin — sen sijaan, että me olemme täällä avosylin. Nimittäin meillä loppuvat rahat, kuten Kelan tilastoista voidaan jo nyt nähdä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

15.34 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tällä lakiesityksellä on erittäin hyviä tavoitteita, kun tässä tavoitellaan maahanmuuttajien työllisyyden, osallisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Tämä maahanmuuttajien kotouttaminen ja kotoutumisen edistäminen on eduskunnassa useita, useita kertoja ollut keskustelussa. Olin itse eduskunnan tarkastusvaliokunnassa, kun tarkastusvaliokunta vuonna 2019 teki aika laajan selvityksen tästä ja totesi, että kotouttamispolitiikka ei Suomessa yksinkertaisesti toimi, tilanteen korjaamiseksi tarvitaan merkittäviä ratkaisuja. Tuossa vaiheessa esimerkiksi kotoutumiskoulutuksen tavoitekielitaso

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

saavutti vain vajaat 35 prosenttia koulutuksen päättäneistä, ja valiokuntahan ehdotti nimenomaan tätä velvoittavuutta lisättäväksi etenkin kieliopinnoissa.

Kristillisdemokraatit ovat tehneet lakialoitteen, jota olemme täällä esitelleet, eli esitämme työmarkkinatukeen kielilisiä, joka kannustaisi nopeaan suomen tai ruotsin kielen oppimiseen ja palkitsisi siitä. Tässä aloitteessamme esitämme tätä tehtäväksi kustannusneutraalisti niin, että työmarkkinatuen rakennetta muutettaisiin niin, että työmarkkinatuen määrä laskettaisiin 90 prosenttiin peruspäivärahan määrästä, mutta työmarkkinatuen voisi jatkossa korottaa peruspäivärahan tasolle osoittamalla vaadittavan tason suomen tai ruotsin kielen taidosta, jolloin ei tulisi myöskään sitä perusoikeusongelmaa, että jollekin väestönosalle perustoimeentuloa maksettaisiin lähtökohtaisesti vähemmän. Ajattelen, että tämä malli olisi kyllä sellainen, jota kannattaisi harkita.

Me olemme tällä hetkellä aikamoisten ongelmien edessä nimenomaan tämän jengiytyksen, jengiväkivallan, vuoksi. Se on yksi epäonnistuneen kotoutumisen ja epäonnistuneen maahanmuuttopolitiikan lieveilmiöistä, ja on todellakin kiire etsiä vastauksia siihen, millä tavalla nämä nuoret saadaan paremmin mukaan yhteiskuntaan. Myös maahanmuuttajataustaisten lasten oppimistulokset ovat huonompia toisessakin polvessa, mikä tarkoittaa, että kysymys ei ole ainoastaan kielitaidosta, ja myös tähän tarvitaan lisää keinoja, jotta voimme tähän vaikuttaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Taimela.

15.37 **Katja Taimela sd:** Arvoisa herra puhemies! Nyt lähetekeskustelussa olevan hallituksen esityksen kotoutumislain kokonaisuudistukseksi tavoitteena on tukea maahanmuuttaneiden kotoutumista ja työllistymistä. Ajattelen niin, että sen pitäisi olla koko tämän salin vahva tavoitetilä, yhteinen sellainen. Tämä esitys lähtee siitä, että etenkin kehittämällä alkuvaiheen kotouttamispalveluita tässä myös onnistumme. Pyrkimyksenä on vahvistaa maahanmuuttaneiden tarpeiden huomioon ottamista koko palvelujärjestelmässä. Suuri merkitys ja paino on maahanmuuttajanaisten työllisyyden lisäämisessä ja kotoutumisen edistämässä oppimaan kieltä ja ulos kotoa yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi.

Hallituksen esitys kotouttamislain kokonaisuudistukseksi pyrkii vahvistamaan maahanmuuttaneiden osallisuutta yhteiskunnassa ja tehostamaan kotoutumisen edistämistä. Tavoitteena on myös tasa-arvon ja hyvinvoinnin lisääminen sekä hyvien väestösuhteiden edistäminen. Uudistuksen tarkoitus on sujuvoittaa polkuja työelämään ja parantaa maahanmuuttajanaisten ja muiden työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttavien tavoittamista palveluihin. Tällä esityksellä halutaan vahvistaa maahanmuuttajien osallisuutta ja rakentaa näin polkuja työelämään aidosti. Tehokkaat ja monipuoliset kotoutumispalvelut ovat avainasemassa maahanmuuttajien integraatiossa suomalaiseen yhteiskuntaan ja myös sen työelämään.

Arvoisa herra puhemies! Esitys lisää kunnan vastuuta kotoutumisen edistämisestä. Kotoutumista edistävät palvelut järjestettäisiin lakiesityksen mukaan osana uutta kunnan kotoutumishjelmaa sekä muina palveluina, joilla tarkoitettaisiin kunnan, hyvinvointialueen ja Kelan palveluita sekä järjestöjen, yhdistysten tai yhteisöjen toimintaa — kaikki tärkeitä sidosryhmiä ja organisaatioita maahanmuuttajien kohdalla. Kunnan kotoutumishjelma olisi kokonaisuus, johon sisältyisi osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, kotoutumissuunnitelma, monikielinen yhteiskuntaorientaatio, koulutusta, muita kotoutumis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

ta ja työllistymistä edistäviä palveluita sekä myös jatko-ohjaus ohjelman päättyessä, jonka koen äärimmäisen tärkeäksi.

Uudistus sisältää sen, että kaikille maahan muuttaneille tarjottaisiin matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluita ja perustietoa suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta. Kunkin maahanmuuttajan yksilöllisiin palvelutarpeisiin vastattaisiin hänelle laadittavalla kotoutumissuunnitelmalla. Esitys lisää kotoutumissuunnitelmien tavoitteellisuutta ja vahvistaisi kotoutumisen edistämisen yhteyttä sinne tärkeään työelämään. Samalla tavoitteena on pyrkiä tavoittamaan entistä enemmän maahan muuttaneita kotouttamispalveluihin. Esitys lyhentää samalla kotoutumissuunnitelman enimmäiskestoja ja tehostaa jatko-ohjausta työelämään tai työllisyys- ja koulutuspalveluihin.

Keskittymällä kotoutumispalveluiden alkuvaiheeseen vahvistetaan maahanmuuttajan mahdollisuuksia kotoutua ja päästä paremmin mukaan työelämään. Kunnat tekevät osamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman sekä työttömänä työnhakijana että työvoiman ulkopuolella oleville maahanmuuttajille. Arviointiin pyrittäisiin tavoittamaan muun muassa kansainvälistä suojelua saavat, kotihoidon tukea saavat ja ihmiskaupan uhrin. Tarvittaessa arvoinnit ja suunnitelmat tehtäisiin kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyönä, mikä on mielestäni paitsi edellytys myös järkevää.

Uudistuksen tavoitteena on ennen kaikkea edistää maahanmuuttajan osallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia sekä lisätä yhdenvertaisuutta ja vahvistaa hyviä väestösuhteita. Kotoutumislain uudistuksella vahvistetaan siis niin maahanmuuttajien integraatiota kuin suomalaista yhteiskuntaa kokonaisuudessaan.

Arvoisa herra puhemies! Voimaan tullessaan vuoden 2025 alussa uudistuksella on suuri yhteys myös TE-palvelujen siirtoon kunnille ja kuntayhtymille. Isossa kuvassa tavoitteena on, että tältäkin osalta se edistää yli 80 prosentin työllisyysasteen tavoitetta ensi vaalikaudelle. Tämä uudistus on myös osavastaus yhä pahenevaan työvoimapulaan, jonka voidaan katsoa levinneen jo useille aloille ja koko Suomeen, joka ikiseen meidän edustajien vaali-
piireistä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Aittakumpu.

15.42 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Eduskunta tosiaan on edellyttänyt maahanmuuttajien kotoutumisen nopeuttamista ja toimintojen tehostamista. Ajattelen itse, että tässäkin asiassa avainasemassa on keskustalainen, alkiolainen ihmisen itseauttamiskyvyn vahvistaminen, että tuetaan ihmistä ottamaan vastuuta omasta elämästään ja myöskin voimiensa mukaan lähimmäisestään.

Arvoisa puhemies! Kun puhutaan maahanmuutosta ja kotoutumisesta, on pidettävä mielessä, että Suomeen on aina, aina, myöskin Santeri Alkion aikoina, tultu ja tullaan jatkosakin hyvin erilaisista syistä ja eri tilanteista. Joku pakenee sotaa ja vainoa, toinen tulee rakkauden perässä puolisonsa kotimaahan, joku taas tulee suoraan kutsuttuna töihin. On selvää, että maahanmuutosta ja siihen liittyvistä niin myönteisistä kuin kielteisistä asioista on puhuttava ja kotoutumista on edistettävä, ja siihen eduskunta on useampaan otteeseen hyvin ottanutkin kantaa.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä, samoin kuin äskettäin puhutussa työvoimapalveluja koskevassa esityksessä, on tavoitteena tuoda palvelut lähemmäksi ihmisiä — ihan oikein, lähemmäksi ihmisiä — kuntiin, yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

Arvoisa puhemies! Suomeen muuttaa vuosittain huomattavasti suurempi määrä ihmisiä kuin täältä muuttaa pois. Esimerkiksi vuonna 2020 Suomeen muutti 23 260 ulkomaan kansalaista, ja tämä vastaa kokoluokaltaan aiemman viiden vuoden keskiarvoa. Ulkomaalaisestaisten työllisyysaste Suomessa on noin 10—15 prosenttiyksikköä matalampi ja työttömyysaste noin 5—10 prosenttiyksikköä korkeampi kuin suomalaistaustaisilla.

Tämän esityksen myötä kunnan vastuuta kotoutumisen edistämässä tosiaan lisättäisiin. On selvää, että me tarvitsemme kaikki työikäiset ja työkykyiset ihmiset mukaan työelämään, ja sitä kautta me lisäämme myöskin ihmisten hyvinvointia, koska työ luo hyvinvointia. Tämän ohella on tärkeää, että maahamme muuttavat ymmärtävät ne arvot, joiden mukaan meillä suomalaisessa yhteiskunnassa toimitaan. Kulttuuri elää ja vaikuttaa aivan erityisesti kielessä, suomen kielessä, ja suomen kielen oppiminen on useimmiten edellytys paitsi työelämässä pärjäämiselle myöskin suomalaisen kulttuurin omaksumiselle. Haluaisin vielä ministeriltä kysyä, mitä ajattelette: onko tässä nyt riittävästi konkreettisia keinoja ja välineitä suomen kielen taidon oppimiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

15.45 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on susi. Susikeskustelu on vasta hetken päästä, joten keskitytään nyt tähän asiaan. Eli meillä on lähete keskustelussa hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämistä ja siihen liittyviksi laeiksi. Lain tarkoituksena olisi edistää kotoutumista ja hyviä väestösuhteita ja siten vahvistaa maahanmuuttajien yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista. Tavoitteena olisi myös edistää maahanmuuttajien työllisyyttä, osallisuutta, hyvinvointia ja terveyttä.

Hyvät edustajakollegat, viestimissä toistellaan vuodesta toiseen erilaisin sanankääntein seuraavasti: Suomi ei selviä ilman maahanmuuttajia, tai Suomi tarvitsee maahanmuuttoa. Enpä oikein tiedä. Minä en ainakaan olisi tarvinnut näin pitkää esitystä luettavakseni. Eikö ole hieman ristiriitaista toisaalla esittää maahanmuuton olevan elintärkeä työvoimapolitiittinen ratkaisu ja toisaalla väittää sen olevan merkittävä työvoimapolitiittinen haaste? Eihän meillä muuten tarvittaisi tällaisia tiiliskivimäisiä lakiesityksiä ongelman ratkaisemiseksi, jos maahanmuutto ja maahanmuuttajat työllistäisivät sujuvasti itse itsensä eikä sitä sen kummemmin tarvitsi edistää esityksessäkin mainituin erilaisin kotoutumispalveluin, valtionavustuksin, kotoutumisohjelmin, kotoutumistarjottimin, kotoutumissuunnitelmin ja kotoutumista edistävin palveluin ja hankerahoituksin.

Arvoisa puhemies! Lukiessani tätä esitystä tuli mieleeni, oletteko pyytäneet lausuntoja Markku Paretkskoilta tai Keijo Kaarisateelta, koska ihan niin kuin Pahkasikaa olisi lukenut. Linaan seuraavan kohdan kohdasta Muut yhteiskunnalliset vaikutukset, siellä todetaan seuraavasti: ”Noin puolet Suomen vieraskielisestä väestöstä asuu Uudellamaalla ja kaksi kolmasosaa kasvukeskuksissa. Monikulttuuriset kaupungit luovat usein kasvualustaa innovatiivisen ja luovan taloudellisen ja muun toiminnan kehittymiselle, ja maahanmuuttajat tuovat tullessaan uudenlaisia toimintatapoja ja kansainvälisiä osaamisverkostoja edistämään yritysten kasvua ja kansainvälistymistä.” Tätä lukiessani tuli tunne, että ikään kuin palaisi jonnekin 90-luvun lopun ja 2010-luvun alun suhteellisen kehittymättömään maahanmuuttopoliittiseen julkiseen keskusteluun. Väite siitä, että maahanmuuttajat tuovat tullessaan uudenlaisia toimintatapoja, kuulostaa tosin kieltämättä totuus pohjaiselta — aivan viime viikolla nimittäin jopa kritiikittömälle maahanmuuttomyönteiselle vaikuttamiselle alustaa usein tarjoava Helsingin Sanomat uutisoi, kuinka nuorison alistusväkivalta leviää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

yhä nuorempiin pääkaupunkiseudulla ja kuinka rikoksista epäillyissä nuorissa kuitenkin korostuvat ne, joilla on maahanmuuttajatausta tai joiden vanhemmat ovat muuttaneet Suomeen muualta.

Viitattiinko hallituksen esityksessä kenties näihin uudenlaisiin toimintatapoihin? Entä viitataan hallituksen esityksessä kansainvälisillä osaamisverkostoilla kansainvälisesti hyvin verkottuneisiin, uusiin, erittäin viranomaisvastaisiin ja väkivaltaisiin jengeihin?

On varmasti totta, että rajatussa määrin ja oikein toteutettuna tietty osa maahanmuutosta voi hyödyttää Suomea. Valtiomme harjoittama maahanmuuttopolitiikka ei kuitenkaan ole vuosikausiin, jos ollenkaan 1990-luvun jälkeen, ollut tämän politiikan osa-alueen suhteen kovin kestäväällä pohjalla. Ratkaisuna ongelmiin olisi mielestäni periaate: maassa maan tavalla, ja maahan työluvalla. Olen itse auttanut muutamaa perhettä muuttamaan Suomeen. He ovat kaikki tulleet tänne työluvalla. Silloin kun työntekijä tulee tänne työluvalla, niin siihen sitoutuu samalla myös työnantaja, joka on puoltamassa tätä työluvan myöntämistä. Tämä on mielestäni ainut oikea tapa toimia. Jos sitä nopeutettaisiin ja saataisiin se toimimaan, niin se olisi minun mielestäni oikea tapa.

Sellainen asia vielä, että jos minuun ottaa yhteyttä maahanmuuttajataustainen nainen ja hän on huolissaan, passivoitako ukrainalaiset samoin kuin aikaisemmin esimerkiksi 2015 maahan tulleet, niin eikö se herätä teitä, ja kuten edustaja Rantanen sanoi, miksi ette ole huomioineet näitä maahanmuuttajien näkökulmia?

Aittakumpu mainitsi tuossa äskeisessä puheenvuorossaan rakkauden perässä maahan tulleet maahanmuuttajat. Minä uskon, että meillä kellään ei ole mitään sitä vastaan, jos tänne tulee joku rakkauden perässä mentyään naimisiin esimerkiksi ulkomailla, mutta se on todettava, että kun tällainen henkilö tulee Suomeen vaikka nyt sitten aviomiehen mukana, niin eipä hänelle olla tarjoamassa kovin paljon palveluita. Ja ihan takuuvarmasti ei anneta mitään kotoutumisrahaa eikä mitään, vaan silloin ollaan sen aviomiehen kukkarolla ihan täysin. Joskus sitten vuoden päästä saattaa olla joku kysymässä, että kannattaisiko mennä kielikurssille johonkin.

Arvoisa puhemies! Maassa maan tavalla, ja maahan työluvalla, tämä on ainut oikea ratkaisu. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Soinikoski.

15.52 **Mirka Soinikoski vihr:** Arvoisa puhemies! Vihreiden maahanmuuttopolitiikka perustuu inhimillisyyteen ja ihmisoikeuksiin. Jokaisella ihmisellä tässä maassa pitää olla oikeus tavoitella unelmiaan, elää turvallisesti sekä kouluttautua ja työllistyä haluamalleen alalle. Se on myös Suomen etu, sillä Suomi tarvitsee maahanmuuttajia. Tarvitsemme lisää työntekijöitä ja eri alojen osaajia, jotta hyvinvointivaltion rahoituspohja pystytään turvaamaan myös tulevaisuudessa.

Hallituksen esitys uudeksi kotoutumislainsiksi on tärkeä askel tämän tavoitteen edistämiseksi. Lakiesitys nopeuttaa maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä parantamalla ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta sekä nopeuttamalla palveluihin pääsyä. Kunnan vastuuta kotoutumisesta ehdotetaan lisättäväksi, ja kunnan lakisääteiseksi tehtäväksi tulee muun muassa kotoutumissuunnitelman teko. Näin parannetaan erityisesti työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien, kuten kotona lapsia hoitavien vanhempien, tavoittamista kotoutumista ja työllistymistä edistävien palvelujen piiriin. On koko yhteiskunnan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

etu, että kaikkien tässä maassa asuvien osaaminen saadaan mahdollisimman hyvin käyttöön.

Arvoisa puhemies! Vierailin aiemmin tällä viikolla Hämeenlinnan Ukraina-keskuksessa, jossa tehdään arvokasta työtä ja edistetään ukrainalaisten pakolaisten kotoutumista suomalaisen yhteiskuntaan. Kiitos Ukraina-keskukselle ja sen työntekijöille sekä useille vapaaehtoisille arvokkaasta työstä ukrainalaisten auttamiseksi ja heidän kotoutumisensa edistämiseksi.

Ukrainalaisten pakolaisten kohdalla maahanmuuttopolitiikkamme ja kotoutumispalveluidemme kankeus on kuitenkin noussut selkeästi esille. Tällä hetkellä on todella haastavaa päästä esimerkiksi kielikurssseille puhumattakaan työllistymisestä. Byrokratiaa on purettava, ja kielimuuria on madallettava. On nurinkurista, että sujuva suomen kielen taito on este työnteolle, sillä eihän kaikki osaaminen ja halu tehdä töitä ole kiinni vain kielitaidosta. Meidän on purettava entistä määrätietoisemmin maahanmuuttajien työllistymisen ja kouluttautumisen esteitä, jottei yhdenkään työkykyisen ihmisen elämä ja aika mene hukkaan byrokratiaviidakossa.

Työ ja koulutus ovat avaintekijöitä onnistuneelle kotoutumiselle. Ne myös pitävät kiinni arjessa ja antavat toivoa paremmasta huomisesta. Se, että maahanmuuttajien työllistymistä ja kouluttautumista helpotetaan, ei ole keneltäkään suomalaiselta pois. Vihreät haluavat rakentaa Suomea, joka vastaanottaa ja tarjoaa apua sitä tarvitseville. Siksi kotoutumispalveluihin on tärkeää panostaa nykyistä paremmin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

15.55 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Marraskuussa 2021 ulkomaalaisia työttömiä työnhakijoita, lomautetut mukaan lukien, oli työnvälitystilaston mukaan lähes 30 000 eli noin 11 prosenttia kaikista työttömistä työnhakijoista. Lisäksi ulkomaalaisista suhteellisesti suurempi osa on erilaisissa palveluissa, kuten työvoimakoulutuksessa ja omaehtoisessa opiskelussa. Selvää siis on, että meillä on vielä paljon töitä tehtävänä, jotta kotoutumista saataisiin kunnolla edistetyksi. Lailla selkeytettäisiin viranomaisten vastuuta ja päivitetäisiin niitä vastaamaan rakenteellisia uudistuksia, kuten hyvinvointialueuudistusta ja työvoimapalvelu-uudistusta. Suomi tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa, ja on kaikkien etu, että maahanmuuttajataustaiset henkilöt saadaan mahdollisimman hyvin ja nopeasti kotoutetuksi suomalaiseen yhteiskuntaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen.

15.57 **Työministeri Tuula Haatainen:** Arvoisa puhemies! Täällä perättiin moneen suuntaan meneviä asioita, mutta lähdetään liikkeelle nyt tästä, että mitä tässä uudistuksessa oikein tapahtuu. Tässä tullaan nyt entisestäänkin vahvistamaan sitä, että tänne tulleet ihmiset saisivat paremmat mahdollisuudet kiinnittyä suomalaiseen yhteiskuntaan. Tämä kotoutumissuunnitelma, siis tämä yksilöllinen kotoutumissuunnitelma, tehtäisiin niin, että kartoitetaan ensin tämän ihmisen osaaminen ja erilaiset tarpeet, ja sen pohjalta tehdään yhdessä aktiivisesti — aktiivisesti sillä tavalla, että tämä maahan muuttanut henkilö on tekemässä sitä kunnan edustajan tai hyvinvointialueen edustajan kanssa — sitä suunnitelmaa, johon sitten sitoudutaan. Ja siinä osana ovat myös kieliopinnot, joista täällä puhuttiin, ja se, mikä on uutta, on se — mihin eduskuntakin viittasi, että olisi tätä velvoittavuutta — että näiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

kieliopintojen jälkeen tehdään kielitaitotesti, tasotesti, josta saadaan myös sitten tietoa siitä, mikä on vaikuttavuus ja mikä on tämän kielenopetuksen taso meidän maassamme, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] koska siinäkin on ollut puutteita ja hyvin paljon vaihtelevuutta.

Eli edelleenkin näille työttömäksi työnhakijaksi rekisteröityneille sekä pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaville tehdään kotoutumissuunnitelma ja se tehdään yhdessä ja sitä seurataan. Jos ei osallistu näihin keskusteluihin, ei tule paikalle, tai jos ei noudata sitä suunnitelmaa, niin silloin toimeentulotukea tai työmarkkinatukea voidaan alentaa. [Mari Rantasen välihuuto] Eli meillä on myös olemassa nämä taloudelliset kannustimet, ja se on kiinni siitä, miten niitä toimeenpannaan siellä.

Nyt sitten uutta on se, että tämä suunnitelma tehtäisiin myös kiintiöpakolaisille ja kansainvälistä suojelua saaville sekä uutena myös lasten kotihoidon tukea saaville. Me saamme Kelasta sitten tiedot siitä, ketkä saavat kotihoidon tukea, ja he tulisivat myös mukaan nyt sitten tähän kotoutumispalveluun, ja heille tehdään kotoutumissuunnitelma, jossa on myös osana kielitaidon opiskelu. Ja mukaan tulisivat myöskin ihmiskaupan uhrin.

Kyllä tätä aktivointia siis tehdään, mutta eihän ketään ihmistä voi pakottaa johonkin, niin kuin väkisin kieltä opiskelemaan, vaan hänelle annetaan mahdollisuuksia, ja kyllähän suurin osa, valtaosa näin myös haluaa.

Täällä kysyttiin sitä, miksi nyt sitten näitä kotoutumispalveluita annetaan myös sellaisille, jotka eivät näihin ryhmiin kuulu, ovat tulleet tänne muilla perusteilla. Se tarkoittaa sitä, että me tehdään tämmöisiä matalan kynnyksen neuvonta- ja ohjauspalveluita. Helsingissä on jo pitkään toiminut Helsingin kaupungintalolla tämmöinen ohjaus- ja neuvontapiste, josta on hyvää palautetta tullut, että sieltä saa tietoa yhteiskunnasta. Heille annetaan myös heti työluvan saannin tai oleskeluluvan saannin yhteydessä tietopaketti siitä, miten suomalainen yhteiskunta toimii. Tätähän on pidetty todella tärkeänä, että tiedetään, miten täällä maassa toimitaan, mitkä ovat meidän lait ja käytännöt ja miten täällä ollaan.

Kun kritisoitiin sitä, että annetaan palveluja ihmisille, jotka tänne tulevat, niin minä en sitä kritiikkiä oikein ymmärrä. Minkälaiseen pakkoliekaan tänne tulevat oikein pitäisi asettaa? Kyllä minusta lähtökohta on se, että meillä on hyvin helposti saatavissa tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, pääsee kieliopintoihin ja niille ihmisille, jotka ovat haavoittuvassa asemassa, tehdään tämä kotoutumissuunnitelma ja sitä seurataan, miten siinä edistytään eteenpäin.

Edustaja Mäenpää puheenvuoron loppupuolella tuli sitten siihen johtopäätökseen, että pitää työperäistä maahanmuuttoa hyvänä asiana, ja sitä me tarvitaan ja sitä hallitus monin tavoin edistää. Erityisesti myös kannoitte huolta näistä kotona lapsia hoitavista naisista. Olen samaa mieltä: on hyvin tärkeätä, että me saamme heidät mukaan kielitaidon oppimaan, heidän osaamisensa kartoitetaan ja he pääsevät työmarkkinoille eivätkä jää sinne kotiin, koska se vain edistää sitä kehää, että on ulkopuolella yhteiskunnasta.

Ukrainalaiset pakolaiset on hallituksessa ihan keskeisesti otettu alkumetreiltä asti keskeisten toimenpiteitten kohteeksi, koska heitä on tullut paljon lasten kanssa, ja nyt työllisyyspolitiikan, työllistymisen kannalta on tosi tärkeätä, että nämä tilapäisen suojelun piiriin rekisteröityneet ihmiset, ukrainalaiset, saavat heti, oitis, työluvan. Kun he menevät, hakeutuvat TE-palveluiden piiriin TE-toimistoon, heillä on kaikki palvelut käytössään, kaikki työvoimapaikat käytössään. Nyt tuolla alueilla olen paljon kiertänyt, ja siellä järjestetään TE-palveluiden, kuntakokeilujen ja yhdessä yritysten kanssa monenlaisia rekrytointitapahtumia, isoja rekrytointitapahtumia, joissa pyritään nyt saamaan kohtaamaan nämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

työtä hakevat ja sitten toisaalta yritykset, jotka voisivat palkata heitä työhön. Kielitaito on tässäkin tullut ongelmaksi, eli on arvioitu, että noin 20 prosenttia puhuu englantia, nuoremmat varmastikin puhuvat englantia. Siitä syystä tämä kielitaito — tässäkin alleviivaan sitä — on todella tärkeää. Ne, jotka ovat työllistyneet, ovat usein työllistyneet myös kausiluontoiseen työhön tiloille, ja nyt ne työt ovat loppumassa, eli meillä nyt näkyy TE-toimistoissa se, että alkavat määrät kasvaa ja tarve näiden palvelujenkin vahvistamiseen on ihan ilmeinen.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Rantanen.

16.03 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulostaa vähän siltä kuin me olisimme löytäneet suorastaan kultasuonen, aivan kuin tämän lain perusteella tapahtuisi niin, että Suomi tässä valtavasti rikastuu.

Olisin kyllä vielä ministeriltä kysynyt tässä yhteydessä siitä, kun tässä esitetään, että kotoutumissuunnitelmaa voidaan jatkaa siten, että henkilö kerkeää suorittamaan joko lukion tai ammatillisen oppilaitoksen loppuun. Kysyisin: miten te arvioitte tätä yhdenvertaisuutta suomalaisiin opiskelijoihin nähden? Nythän ulkomaalainen opiskelija käytännössä työttömyysturvalla pystyy itsensä kouluttamaan, kun suomalaiselle on tarjolla opintotukijärjestelmä, joka tänä päivänä on lainapainotteinen. Tältä osin tämä kysymys asettaa suomalaisen opiskelijan eriarvoiseen asemaan maahanmuuttajaopiskelijaan nähden, ja olisin kysynyt: miten olette päätyneet tähän esitykseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Mäenpää.

16.04 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, kun kerroitte Ukrainan pakolaisten tilanteesta täällä, niin minuun otti yhteyttä kasvihuone-yrittäjä, joka kertoi, että vastaanottokeskuksesta soitettiin hänelle ja sanottiin, että siellä on pari—kolmekymmentä innokasta tulemaan töihin, ja seuraavana päivänä he olivat menneet sinne kasvihuoneelle. Heitä tuli kahdeksan paikalle, joista kaksi oli ottanut työtä vastaan. Loput kuusi olivat laskeneet niin, että heidän ei kannata ottaa työtä vastaan, koska he saisivat vain 300 euroa enemmän kuukaudessa käteen. Onko silloin onnistunut tämä kotoutus, jos heille on jo siellä vastaanottokeskuksessa opetettu kaikki erilaiset tukimuodot, mistä niitä saa?

Puhemies Matti Vanhanen: Käyttääkö ministeri vielä puheenvuoron?

16.05 **Työministeri Tuula Haatainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näihin kysymyksiin, miten sosiaaliturva vaikuttaa kannustavuuteen ja niin edespäin: En lähde tässä sitä käymään läpi. Meillä varmasti tässä valtakunnassa mietitään niitä siinä sotu-komiteassa, joka on parlamentaarisesti koottu, ja varmaan siellä käydään läpi myös tästä näkökulmasta tätä kysymystä. Mutta vastaanottokeskuksessa on tietenkin velvollisuus kertoa, millainen oikeus on ihmisillä sosiaaliturvaan. Ukrainalaiset, jotka tänne tulevat, eivät kyllä rikastu niillä tuilla, mitä ovat tällä hetkellä saamassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.06.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.02.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

20.03 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Presidentti J. K. Paasikivi totesi aikoinaan: ”Tosiasioiden tunnistaminen on viisauden alku.” Yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisu voi perustua vain tosiasioiden tunnustamiselle ja tunnistamiselle myös epäonnistuneen maahanmuuttopolitiikan osalta. Kotouttaminen on Suomessa epäonnistunut, kuten monissa muissakin Länsi-Euroopan maissa. Kotouttamisen epäonnistumisesta ei voi kuitenkaan yksinomaan syyttää järjestelmää, vaan katseet tulee kiinnittää myös kotoutettaviin. Heillä on kotouttamisestakin vastuu.

Parasta ja onnistuneinta kotouttamista tapahtuu, kun vähennämme haitallista maahanmuuttoa ja sen houkuttelevuutta. Kotouttaminen ei voi onnistua, vaikka tehtäisiin mitä uudistuksia, jos kotoutettavalla ei ole motivaatiota integroitua tähän yhteiskuntaan esimerkiksi opettelemalla suomen kieltä, ja jos ei opettele suomen kieltä, niin on vaikea työllistyä sekä asioida viranomaisten kanssa.

Suomessa on perheitä, joissa joudutaan käyttämään edelleen tulkkia, vaikka perhe on saattanut elää Suomessa 5—10 vuotta. Näitä perheitä myös kannatellaan pitkään palveluilla sekä sosiaalietuksilla. Epäkohdat lainsäädännössämme mahdollistavat palveluiden tuottamisen liian pitkään, ja on ryhmiä, jotka käyttävät näitä epäkohtia sumeilematta hyväkseen. Ei siis ole ihme, että Suomessa kotoutumista ei tapahdu toisessakaan maahanmuuttajasukupolvessa, vaikka nämä henkilöt ovat syntyneet Suomessa.

Arvoisa puhemies! Tunnustetaan tosiasiat: kotouttamisessa on ongelmia, koska maamme tulee ihmisiä, joilla on ongelmia sopeutua Suomeen ja länsimaisiin arvoihin. Parhaatkaan kotouttamistoimenpiteet eivät onnistu, jos henkilöllä itsellään ei ole halua integroitua ja sopeutua yhteiskuntaamme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Hanna poissa. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

20.05 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Jo se, että tällainen termi kuin ”kotouttaminen” on pitänyt keksiä, osoittaa sen, että maahanmuuttopolitiikassa on jo siinä kohtaa epäonnistuttu, kun sellainen termi on keksitty tai jouduttu miettimään vastaavia asioita. Pitäisi palauttaa mieliin, millaista maahanmuuttoa haluamme. Usein hoetaan tätä taikasanaa ”työperäinen maahanmuutto” ja pidetään selvänä, että työperäinen maahanmuutto on jotenkin lähtökohtaisesti ja sellaisenaan hyvä asia, mutta onko se automaattisesti?

Ensimmäinen asia on tietenkin se, että suomalaiset työttömät pitäisi laittaa etusijalle. Meidän pitäisi aidosti huolehtia siitä, että suomalaisille työttömille annetaan mahdollisuus työllistyä niihin tehtäviin, mitä on tarjolla, ja vasta sitten, jos Suomesta ei löydy tekijää johonkin tehtävään rehellisellä suomalaisella palkalla, voidaan etsiä kohdistetusti työvoimaa ulkomailta sen tehtävän hoitamiseen, mutta ei aiemmin. Ja sillä palkalla, millä tullaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

työtä tekemään, pitää pystyä myös pärjäämään, eli ei lähdetä siihen, että henkilöitä hankitaan Suomeen tekemään töitä alennetuilla työehdoilla, huononnetulla palkalla nauttimaan sosiaaliturvaa — se ei ole oikea tapa työperäiseen maahanmuuttoon.

Ennen kaikkea pitäisi pärjätä itse ilman mitään erityisiä kotouttamistoimenpiteitä. Pitäisi itse osata hoitaa asiansa, opetella kieli siinä maassa, jossa elää, opetella sen maan tavoille. Näin toimivat kaikki järkevät ihmiset, jotka lähtevät muualle maailmaan muuttamaan. Jos minäkin vaikka muuttaisin USA:han, en minä olettaisi, että siellä kohdistettaisiin minuun mitään kotouttamistoimenpiteitä. Menisin tekemään sinne töitä, elämään, asumaan sen maan lakien mukaan. Jolleivät sen maan lait ja tavat miellytä, sitten pysyisin pois siitä maasta.

Täytyy myös esittää kysymys, miksi ylipäänsä työperäisiä maahanmuuttajia kiinnostaisi tulla Suomeen kaikista vaihtoehtoista, mitä esimerkiksi Euroopassakin on tarjolla. Täällä on esimerkiksi Irlantiin verrattuna epäedullisempi verotus, kylmempi sää, epätavallisempi kieli. Miksi joku muuttaisi Suomeen Irlannin asemasta, jos muuttaa Euroopan ulkopuolelta tekemään töitä? No, tänään oli Ylellä uutinen, jossa eräs maahanmuuttaja selitti arvostavansa pohjoismaista sosiaaliturvaa. Siinä taisi tullakin paljon sisältöä yhdessä lauseessa. Hän arvostaa pohjoismaista sosiaaliturvaa, ja tämän pitäisi olla ”työperäinen” maahanmuuttaja, joka antoi tällaisen kommentin. Tällä tavalla me emme ainakaan paranna kestävyysvajettamme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elo poissa, edustaja Kaleva poissa. — Edustaja Kinnunen, Jari, olkaa hyvä.

20.08 **Jari Kinnunen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi on susi jo ennen syntymäänsä.

Esimerkinomaisesti otan esille nämä tänä vuonna sisäasiainministeriön hallinnonalalle myönnetyt 465 miljoonaa ylimääräistä rahaa, jolla on tarkoitus kotouttaa noin 48 000 ihmistä. Nämä ihmiset ovat kuitenkin sellaisia, jotka ovat ilmoittaneet työhalustansa, ja yrittäjät ovat ilmoittaneet, että he mielellään työllistäisivät nämä ihmiset. Nyt kuitenkin vaikuttaa siltä, että halukkaat eivät kohtaa toisiansa, vaikka tuntuu olevan molemminpuolinen, ainakin alustava yhteinen näkemys siitä, että töitä pitäisi tehdä ja töitä olisi, mutta tässä nyt tulee väkisin mieleen jo täällä aikaisemminkin mainittu seikka, että nämä tuet ikään kuin passivoivat varsin nopeasti nämä tänne tulleet ahkerat ihmiset.

Sitten täällä on jatkuvasti tänäänkin sekoitettu kotoutuminen, kotouttaminen, laillinen maahanmuutto, turvapaikanhaku, työperäinen maahanmuutto, kiintiöpakolaisuus ja kansainvälinen suojelu. Siis kun tai jos ihminen tulee tänne töihin, opiskelemaan, tekemään tieteellistä tutkimusta tai esimerkiksi avioliiton kautta, he eivät tarvitse mitään kotoutumispalveluita. He saattavat tarvita joissakin tapauksissa jotakin kielikoulutautumisen mahdollisuuksia, neuvoja, missä on terveydenhuoltoa saatavissa, miten verotus toimii Suomessa tai vaikka mikä on jokamiehen oikeus. Mutta eivät he tarvitse mitään kotoutumispalveluita. Näihinhan ministeri täällä viittasi, että kun tulee töihin tänne, niin tarvitsee kotouttaa.

Kun tämmöistä sekoittamista tehdään, niin se on tämmöistä sumuverhon levittämistä ja tämän asian hämärtämistä. Meidän kotoutumisen epäonnistuminen näkyy hyvin näissä katuengeissa, joita poliisi nyt on ilmoittanut olevan Suomessa 11 kappaletta. Niissä on 200 jäsentä. Älkää olko huolissanne tästä pienestä jäsenmäärästä, koska minä olen 40 vuoden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2022 vp

aikana päässyt todistamaan moottoripyöräjengien synnyn ja sen, kuinka ne vaikuttavat edelleen tähän yhteiskuntaan ja kuinka niitä yritetään nyt sitten oikeuden kautta lakkauttaa. Tässä on aivan samanlainen kehitys.

Meidän on uskallettava sanoa, että näiden katujengien jäsenistöstä 95 prosenttia on maahanmuuttajataustaisia, ja miksi se sitten näin on? No, se on siitä syystä, että meidän kotouttaminen ja kotoutuminen heidän osaltansa on epäonnistunut. Meille on muodostunut rinnakkaisyhteiskunta tai jopa useampia, joissa noudatetaan omia sääntöjä, yhteisön sisällä tapahtuneiden rikkeiden käsittelyssä omia sovittelumenettelyjä, sekä käytetään omaa kieltä, koska suomen kieltä ei ole tarvinnut edes opetella.

Elikkä kun kotoutuja saa enemmän kuin mitä hänellä on velvollisuuksia, niin tämä järjestelmä on pielessä. Pahoin pelkään, että kun eletään eri säännöillä, nuoret ovat ristiriitatilanteessa kodin ja yhteiskunnan välillä, niin se ajaa heitä jengeihin. Valitettavasti hallituksen esitys ei tule käytännössä ratkaisemaan kotoutumiseen liittyviä ilmeisiä ongelmia. Se jatkaa rahan syytämistä pohjattomaan kaivoon tuottamatta merkittävästi vastineeksi yhteiskunnallemme tärkeitä toimijoita, opiskelijoita, työntekijöitä, yrittäjiä, yhteiskunnan täysivaltaisia jäseniä, joilla on myös velvollisuuksia ja jotka myös haluavat itse ottaa vastuuta ja elää maassa maan tavalla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, poissa. Edustaja Mäenpää, poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.